

Sivistyslautakunnan vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelma

SIVL 28.10.2026
3144/02.02.00/2026

Valmistelija

Fabig Mari

Talousarvion nettomenoraami

Kaupunginhallitus on hyväksynyt kokouksessaan 7.9.2026 tulosityksikkökohtaisen nettomenoraamin vuodelle 2027. Päätöksen mukaan raamilaskelmaa voidaan tarkentaa talousarviovalmistelun kuluessa, mikäli tulevat vero- ja valtionosuuslaskelmat tai kustannusrakenteen muutokset sitä edellyttävät. Talousarvioon on päivitetty vuoden 2027 kustannusrakennetta vastaavat sisäiset erät, kuten siivous, ruokahuolto, tietohallinto ja tilavuokrat. Nämä eivät kokonaisuutena muuta kaupungin toimintakatetta, mutta vaikuttavat tulosityksiköiden toimintakatteisiin. Merkittävimmät toimintakatteiden muutokset ovat hallintopalvelujen (n. 68 000 euroa) ja rakennetun ympäristön (49 000 euroa) toimintakatteiden kasvu sekä opetuksen (67 000 euroa), varhaiskasvatuksen (20 000 euroa) ja vapaa-ajan (20 000 euroa) toimintakatteiden heikkeneminen. Toimintakatteiden muutokset viedään kaupunginhallituksen käsittelyyn 26.10.

Nettomenoraami sisältää talouden tasapainotusta yhteensä 1 100 000 €, joka on jaettu tulosityksiköille toimintakulujen suhteessa. Tasapainotustoimet voivat olla joko meno- tai tulorakenteeseen kohdistuvia ja niissä tulee huomioida muutokset väestö- ja palvelurakenteeseen. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaan viranhaltijoiden valmistelumateriaalin tulee sisältää vaihtoehtoja säästökohteiksi.

Sivistyslautakunnan alaisiin tulosityksiköihin kuuluvat varhaiskasvatus- ja opetuspalvelut. Varhaiskasvatuspalveluille annettu raami on 7 571 916 € sisältäen tasapainotusta 171 440 €. Opetuspalveluille annettu raami on 18 599 663 € sisältäen tasapainotusta 432 043 €.

Kokonaisuutena sivistyslautakunnan vuoden 2027 talousarviossa sisäiset kustannukset alenevat vuoden 2026 talousarvioon verrattuna. Muutosta selittävät erityisesti käytössä olevien kiinteistöjen määrän väheneminen (Kynärjärven vanha koulurakennus, APIP-toiminnan käytössä ollut Tannerinkatu 3), lapsi- ja oppilasmäärään perustuva ateriamäärien väheneminen ja tietoteknisten laitteiden pienemmät leasingvuokrat. Kustannuksia alentavat myös energiansäästötoimet, vakuutusten kilpailutus ja lämmityksen perusmaksun tarkistus. Lisäksi siivouksen yleiskustannusten jakoperusteen muutos sekä kiinteistöjen huoltotoimenpiteiden ajoittuminen vähentävät vuodelle 2027 kohdistuvia kustannuksia. Osassa kiinteistöistä lämmityskustannukset kasvavat, mutta kokonaisvaikutus jää selvästi kustannuksia alentavaksi.

Varhaiskasvatuspalveluihin kohdistuvat muutokset ja tasapainotustoimet

Varhaiskasvatuspalvelut-tulosityksikkö sisältää varhaiskasvatuksen ja varhaiskasvatuksessa järjestettävän esiopetuksen palvelukokonaisuudet. Varhaiskasvatuspalvelujen tasapainotustoimet esitetään kohdennettaviksi palvelujen laajuuden sopeuttamiseen suhteessa pienentyvään lapsimäärään. Talousarvioesityksen valmistelussa palveluverkon,

lapsiryhmien ja henkilöstöresurssien mitoitusta on tarkistettu vastaamaan palvelutarvetta. Lapsimäärän väheneminen on mm. pienentänyt varhaiskasvatuspalvelujen sisäisiä ruokahuoltokustannuksia valmistettavien aterioiden määrän vähennyttä noin 40 000:lla eurolla.

Varhaiskasvatuspalveluissa on varauduttu myös henkilöstömäärän vähentämiseen kolmella työntekijällä arvioidun lapsimäärän vähenemisen perusteella. Vähennys voi toteutua perhepäivähoitajien tai päiväkotiryhmien määrän vähentämisen kautta. Toteutustapa tarkentuu mahdollisten eläköitymisten ja muiden henkilöstömuutosten sekä palvelutarpeen kehityksen perusteella. Vuoden 2027 aikana myös varhaiskasvatuksen hallinnon henkilöstö vähenee yhdellä päiväkotien ja perhepäivähoitajien määrän ja tehtävien uudelleen järjestelyn myötä.

Toiminnallisena muutoksena ja tasapainotustoimena esitetään Jalavan päiväkodin lakkauttamista. Jalavan päiväkotiin ei ole sijoitettuna lapsia 1.8.2026 alkaen. Kiinteistö on peruskorjauksen tarpeessa ja määriteltä kaupungin kiinteistöselvityksessä luovuttavaksi kohteeksi. Lakkauttamisella saavutetaan varhaiskasvatuspalveluissa 85 000 euron pysyvä vuotuinen kustannusvähennys, joka muodostuu kiinteistö- ja siivouskuluista sekä yhden laitospulaisen tehtävän vähentämisestä. Ennen päiväkodin lopullista lakkauttamista kuntalaisille ja palvelujen käyttäjille varataan mahdollisuus esittää mielipiteensä lakkauttamisesityksestä. Saatua palaute otetaan huomioon asian valmistelussa ennen lopullista päätöksentekoa.

Valmistelussa ei ole tunnistettu muita vuonna 2027 toteutettavia varhaiskasvatuspalvelujen tasapainotustoimia, joilla saavutettaisiin vastaava pysyvä kustannusvähennys. Lapsimäärän ennakoitu väheneminen edellyttää kuitenkin myös tulevana vuosina palvelujen laajuuden, henkilöstöresurssien ja tilankäytön sopeuttamista. Pitkän aikavälin toimintaa ohjaavaksi painopisteeksi esitetään varhaiskasvatuksen ja opetuksen tilankäytön yhteistä suunnittelua sekä palvelurakenteen ennakoivaa sopeuttamista vähenevään lapsimäärään. Keskeisiä valmisteltavia ratkaisuja ovat esiopetuksen sijoittaminen koulujen yhteyteen sekä Hongon päiväkodin toiminnan siirtäminen Honkajoen yhtenäiskoulun yhteyteen nykyisen vuokrasopimuksen päättyessä vuoden 2031 lopussa. Linjaus ohjaa tulevien vuosien talousarvioiden valmistelua ja mahdollistaa tila- ja henkilöstöratkaisujen sekä niiden lapsi- ja talousvaikutusten ennakoinnin.

Opetuspalveluihin kohdistuvat muutokset ja tasapainotustoimet

Vuoden 2027 talousarviossa opetuspalvelujen henkilöstökulujen budjetointia on tarkennettu yhteistyössä talouspalvelujen kanssa vastaamaan paremmin toteutuvia kustannuksia. Palkkamäärärahojen kohdentamista on täsmennetty yksikkö- ja palkkatilikohtaisen talousseurannan helpottamiseksi. Määrärahat on vuoden 2027 talousarviossa kohdennettu kohteittain eri palkkatileille toteutuneiden kustannusten ja tiedossa olevien palkankorotusten perusteella. Samalla palkkamäärärahojen mitoitusta on tarkistettu vuoden 2026 toteumatietojen ja arvioidun kustannuskehityksen perusteella, jotta määrärahat vastaisivat paremmin ennakoitua tarvetta. Budjetointitavan muutos parantaa talousarvion realistisuutta ja helpottaa määrärahojen seurantaa yksiköissä.

Opetuspalveluissa on yhteistyössä virkarehtorien kanssa valmisteltu toiminnallisia muutoksia ja tasapainotustoimia. Niiden vaikutuksia arvioitaessa on huomioitava, että opetuspalvelujen toiminnan suunnittelu perustuu lukuvuoteen, kun taas talousarvio laaditaan kalenterivuodelle. Tämän vuoksi toiminnalliset muutokset voidaan opetuspalveluissa

käytännössä toteuttaa vasta elokuussa 2027 alkavan lukuvuoden alusta. Muutosten kustannusvaikutukset kohdistuvat vuonna 2027 vain loppuvuoteen ja toteutuvat täysimääräisinä vasta vuonna 2028.

Vuoden 2027 talousarvioesityksessä on varauduttu Vihteljärven koulun toiminnan päättymiseen 31.7.2027 oppilasmäärän vähenemisen ja kaupunginvaltuuston aiemman linjauksen perusteella. Linjauksen mukaan koulun toiminta päättyy, mikäli oppilasmäärä alittaa 20.9. laskentapäivänä 25 oppilaan rajan. Muutoksen on arvioitu vähentävän henkilöstökustannuksia noin 40 000:lla eurolla vuonna 2027. Kiinteistökuluihin on varauduttu koko vuoden 2027 ajalta.

Kankaanpäässä on lisääntyneen maahanmuuton johdosta toiminut kaksi valmistavaa luokkaa, mutta viime kuukausina valmistavan opetuksen tarve on vähentynyt. Tästä johtuen Pohjanlinnan koulun talousarviosta on elokuusta 2027 alkaen vähennetty yhden valmistavan luokan (sisältäen määräaikaisen valmistavan opetuksen opettajan ja koulunkäynninohjaajan tehtävien) määrärahat. Toiminnallisena tasapainotustoimena esitetään lisäksi koulusosionomin tehtävästä luopumista 1.8.2027 alkaen. Koulusosionomin tehtävä ei ole lakisääteinen, ja siihen liitetyn yhteisöllisen opiskeluhoitotyön toteuttaminen kuuluu sekä opettajien sekä opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön tehtäviin. Hyvinvointialue on opiskeluhoitopalveluissa kohdentanut henkilöstöresurssia selkeästi aiempaa enemmän yhteisölliseen työhön. Pohjanlinnan kouluun kohdistuvien henkilöstövähennysten (koulusosionomi ja valmistava luokka) kustannusvaikutuksen arvioidaan vuoden 2027 osalta olevan noin 50 000 €.

Koulunkäynninohjaajien henkilöstöresurssi muodostaa merkittävän osan perusopetuksen henkilöstöresurssista. Toiminnallisena tasapainotustoimena esitetään valmistavasta opetuksessa vähennettävän ohjaajan lisäksi kahden määräaikaisen koulunkäynninohjaajan tehtävän vähentämistä ja ohjaajaresurssin kohdentamista nykyistä tarkemmin oppilaiden tuen tarpeiden perusteella. Kahden osa-aikaisen koulunkäynninohjaajan vähentämisen kustannusvaikutus vuodelle 2027 on noin 20 000 €. Lisäksi esitetään perusopetuksen käsityön lisätuntien vähentämistä, mutta muutoksen vaiheittaisen käyttöönoton vuoksi sen kustannuksia vähentävä vaikutus jää vuonna 2027 vähäiseksi. Siirtymäajan jälkeen lisätunnin vähentämisen vuosittainen kustannusvaikutus on noin 35 000 €.

Opetuspalvelujen vuoden 2027 talousarvioesitys ylittää annetun raamin siihen sisällytetyistä tasapainotustoimista huolimatta (tasapainotustoimien yhteenlasketun vaikutuksen arvioidaan vuonna 2027 olevan noin 110 000 €). Toteutuessa täysimääräisenä vuonna 2028 kustannusvaikutuksen arvioidaan Vihteljärven koulun kiinteistökulut huomioiden olevan 320 000 €. Oppilas- ja opiskelijamäärien väheneminen sekä rahoituspuolellinen heikkeneminen edellyttävät pysyviä muutoksia palvelujen järjestämiseen, sillä henkilöstö- ja tilakustannukset eivät nykyisessä palvelurakenteessa vähene samassa suhteessa palvelutarpeen kanssa. Erillisessä pykälässä käsiteltävän varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen järjestämistä koskevan selvityksen pohjalta esitetään talousarviossa käynnistettäväksi tarkemmat selvitykset perusopetuksen keskittämisestä keskustan, Honkajoen ja Venesjärven alueille sekä lukiokoulutuksen keskittämisestä Kankaanpään Yhteislyseoon. Tavoitteena on löytää toiminnallisesti ja taloudellisesti kestäviä ratkaisuja, joilla tilojen ja henkilöstöresurssien käyttöä voidaan tehostaa ja turvata laadukkaan opetuksen järjestämisedellytykset. Jatkovalmistelussa tarkennetaan muutosten taloudelliset vaikutukset, toteuttamisaikataulut sekä vaikutukset oppilaisiin, opiskelijoihin,

henkilöstöön, tiloihin ja kuljetuksiin. Mahdollisista keskittämiskäytännöistä päätetään erikseen vaikutusten arvioinnin ja tarvittavien kuulemisten jälkeen.

Kaupunginhallituksen ohjeen mukaisesti esitettävälle tasapainotustoimille tulee esittää vaihtoehtoja. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen keskittämällä tavoiteltavat pysyvät säästöt toteutuvat viiveellä tarkemman valmistelun, mahdollisten päätösten ja tarvittavan siirtymäajan jälkeen. Muut selvityksessä tarkastellut vaihtoehdot ovat kustannusvaikutuksiltaan merkittävästi pienempiä, eivätkä riitä vastaamaan pitkäaikaiseen sopeuttamistarpeeseen. Näitä ovat esimerkiksi jakotuntien ja painotetun opetuksen vähentäminen, lukioiden paikallisen opetustarjonnan supistaminen sekä täydentävien palvelujen ja hanketoiminnan vähentäminen. Niillä voidaan täydentää talouden tasapainottamista, mutta samalla ne vähentävät opetusta tai muita lapsille, nuorille sekä perheille tarjottavia palveluja ja lukion osalta vaikuttavat myös nuorten hakeutumiseen ja sen kautta myös lukiokoulutuksen saamaan rahoitukseen.

Talousarviossa Kangasmetsän kouluun on varauduttu perustamaan tarvittaessa uusi erityisluokka 1.8.2027 alkaen. Talousarvioon sisältyy tätä varten 60 000 euron lisäys henkilöstömäärärahoihin.

Erityisluokkaopetuksen tarvetta on kaupungin omien oppilaiden lisäksi lähikunnissa. Muista kunnista tulevien oppilaiden oppilaspaikoista ja kustannusten korvaamisesta sovitaan siten, että kotikuntakorvaukset ja kuntien kesken sovittavat korvaukset kattavat opetuksesta aiheutuvat kustannukset.

Sivistyslautakunnan alaisten palveluiden talousarvio vuodelle 2027

Talousarvioehdotusta ei ole kokonaisuutena saatu laadittua raamin mukaiseksi. Varhaiskasvatuspalveluiden osalta nettosumma on -7 567 562 €, mikä alittaa annetun raamin 4 354 eurolla. Opetuspalveluiden osalta nettosumma on -18 856 392 €, mikä ylittää annetun raamin 256 729 eurolla.

Varhaiskasvatuspalvelujen osalta vuoden 2027 toiminnallisissa tavoitteissa painottuvat lasten luonto- ja ympäristökasvatuksen sekä liikkumisen vahvistaminen, henkilöstön osallisuus ja verkostoyhteistyön kehittäminen. Osana valmistautumista valmistautumista varhaiskasvatuslain edellyttämään henkilöstörakenteen muutokseen, jonka siirtymäaika päättyy vuonna 2030 kartoitetaan varhaiskasvatuksen sosionomien tarve. Lisäksi kehitetään oppilashuolto- ja perhepalveluja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sekä uudistetaan hallintoa turvaten palveluohjauksen ympärivuotinen saatavuus. Toiminnanohjausjärjestelmän uudistus toteutetaan seutukunnallisessa yhteistyössä.

Opetuspalvelujen vuoden 2027 toiminnallisissa tavoitteissa painottuvat oppilaiden ja opiskelijoiden perustietojen ja -taitojen, hyvinvoinnin, osallisuuden ja fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen. Lisäksi tavoitteina ovat yhteisten toimintatapojen kehittäminen, vastuullisen tekoälyn ja digitaalisten työkalujen käytön vahvistaminen sekä talouden ja ICT-kustannusten hallinta. Tavoitteiden ja tunnuslukujen valmistelussa on pyritty konkreettisuuteen sekä talousarvio-ohjeen mukaisesti haluttujen tulosten kuvaamiseen ja niiden toteutumisen seurattavuuteen.

Opetuspalveluiden investointihankkeena esitetään toisen peliareenan toteuttamista koulukeskuksen piha-alueelle (50 000 €, hankkeelle haetaan lähiliikuntapaikkarakentamisen avustusta 15 000 €).

Yritysvaikutukset Ei suoria yritysvaikutuksia

Esittelijä Sivistysjohtaja Fabig Mari

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy osaltaan vuoden 2027 talousarvioesityksen ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman ja esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että

1. varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen talousarvio vuodelle 2027 sekä taloussuunnitelma vuosille 2028–2029 hyväksytään liitteen mukaisina sisältäen esittelytekstissä kuvatut toiminnalliset muutokset, tasapainotustoimet ja sitovat tavoitteet;
2. pysyvien toiminnallisten sopeutusten valmistelemiseksi käynnistetään selvitykset perusopetuksen keskittämisestä keskustan, Honkajoen ja Venesjärven alueille sekä lukiokoulutuksen keskittämisestä Kankaanpään Yhteislyseoon. Selvityksissä arvioidaan vaihtoehtojen toiminnalliset ja taloudelliset vaikutukset sekä toteuttamisaikataulut. Mahdolliset keskittämiskäytännöt tuodaan erikseen päätettäviksi vaikutusten arvioinnin ja tarvittavien kuulemisten jälkeen.

Lisäksi sivistyslautakunta päättää käynnistää Jalavan päiväkodin lakkauttamisen valmistelun ja varata kuntalaisille sekä palvelujen käyttäjille mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiasta. Lakkauttaminen tuodaan palautteen käsittelyn jälkeen erikseen päätettäväksi.

Päätös

Täytäntöönpano Kaupunginhallitus

Lisätietoja antaa Sivistysjohtaja Mari Fabig 044 577 5280
